

Ἐπὶ τῇ 25ετίᾳ ἀπὸ τῆς Κοιμήσεως
τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος
Φιλοθέου Ζερβάκου
(†1980)

Κείμενον Β΄

Ἀποσπάσματα ἀντι-οικουμενιστικῶν ἐπιστολῶν*

Περίληψις

Ὑποβολὴ μὲνύσεως στὴν Ἱερὰ Σύνοδο κατὰ τῶν πατριάρχου Ἀθιναγόρου, Χαλκηδόνοσ Μελίτωνοσ καὶ Ἀμερικῆσ Ἰακώβου ἐπὶ ἀντορθοδόξων ἐνεργειῶν καὶ φρονημάτων αὐτῶν. Ἡ Σύνοδοσ ἀπέρριψε τὴν μὲνυσι, ὡσ καὶ ἄλλων, διότι συμφωνεῖ μὲ ὅσα ἀντορθόδοξα διέπραξαν οἱ καταγγελλόμενοι, προβαίνει δὲ καὶ Αὐτὴ σὲ καινοτομίες. Οἱ ἐνεργοῦντεσ οὕτωσ εἶναι ἐχθροὶ τῆσ Ὀρθοδοξίασ, θὰ τιμωρηθοῦν ἀπὸ τὸν Θεό, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐξασκίσοῦν βίαν ἐναντίον τῶν ἀντιφρονούντων. Ὅταν περιφρονῆται ἡ Πίστισ ἀπαγορεύεται ἡ σιωπή. Ὁ Κύριοσ θὰ διαφυλάξη τὴν Νύμφην Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν. «Μὴ κλίνετε γόνου εἰσ τὸν ἀντίχριστον Πάπαν καὶ εἰσ τοὺσ ὁπαδοὺσ αὐτοῦ φιλοπαπιστὰσ οἰκουμενιστὰσ». «Στῆτε μέχρι τέλοσ, μέχρι θανάτου» στερεοὶ στὴν Πίστι. Ἀλλοίμονο στὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ νεωτερισμοῦ.

* * *

α'.

Ἐν Πάρῳ 1η Νοεμβρίου 1970

«Τῷ ἐν Κυρίῳ πνευματικῷ μοι τέκνῳ Ἀθανασίῳ, χαίρειν καὶ εὖ πράττειν.

Ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν σας καὶ μετὰ προσοχῆς ἀνέγνωσα. Μοι γράφετε νὰ σᾶς πληροφορήσω διὰ τὴν πορείαν τῆς μηνύσεώς μου εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον¹ ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου καὶ τῶν Μελίτωνος² καὶ Ἰακώβου³ ἐπὶ ἀντορθοδόξων αὐτῶν ἐνεργειῶν καὶ φρονημάτων.

Κατ' ἀρχάς, ποὺ ὑπεβλήθη ἡ μήνυσις, δὲν ἐγένετο δεκτὴ, ἀλλὰ κατόπιν ἐστάλη διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος καὶ τὴν ἐδέχθησαν. Ἔχουν παρέλθει τέσσαρες μῆνες περίπου καὶ δὲν γνωρίζω μέχρι σήμερον τί ἔγινε.

Τὴν ἔσχισαν, τὴν ἔκαψαν, τὴν ἔρριψαν εἰς τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων; Μόνον αὐτοὶ γνωρίζουν καὶ ὁ Θεὸς ὁ γινώσκων πάντα, καὶ τὰ παρελθόντα καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ κρύφια ἐκάστου, τὰ τῆς καρδίας καὶ τοὺς τῆς διανοίας λογισμοὺς.

Ἐν μόνον οἶδα καὶ ἤκουσα ἀπὸ πληροφορίας ἀνθρώπων πιστῶν φιλαληθεστάτων, ὅτι μετὰ τὴν μήνυσιν τὴν ἰδικὴν μου καὶ ἄλλων², τὰς ἀπέρριψε ἡ Σύνοδος καὶ διὰ νὰ δείξῃ ὅτι συμφωνεῖ μὲ ὅσα αἱ μηνύσεις ἀναφέρουσι διὰ τοὺς κατηγορουμένους ἀντορθόδοξα, ἔργα, λόγια, πράξεις των, προέβησαν τινὲς φιλοπαπισταὶ καὶ φιλολουθηροκαλβινισταὶ εἰς κατάργησιν καὶ ἀποβολὴν βυζαντινῶν τέμπλων⁴ καὶ ἱερῶν καὶ πανσέπτων εἰκόνων, τὰ ὁποῖα ἐνέκλεισαν εἰς ὑπόγεια διὰ νὰ ἀφανισθοῦν, κατέσκαψαν τὰ ἅγια θυσιαστήρια καὶ ἀνήγειραν νέα ὅμοια τῶν Δυτικῶν παπιστῶν καὶ διαμαρτυρομένων διὰ νὰ δείξουν ὅτι συμφωνοῦν μετ' αὐτῶν καὶ ὅτι δὲν εἶναι καθυστερημένοι.

Μερικοὶ δὲ κληρικοὶ ἀπέβαλον τὸ ράσον⁵, τὸ γένειον καὶ τὴν ἀνδρικήν μορφήν των τὴν μετέβαλον εἰς γυναικεῖαν, καὶ οὔτε αὐτοὶ ἐντρέπονται, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοὺς περιορίζει.

Ἐλευθερίαν ἔδωκε καὶ εἰς Λατινίδας νὰ μεταλαμβάνουν ὡς ἐπιπροφορήθην εἰς τὸν Ναὸν τῆς Μητροπόλεως⁵. Μὴ χειρότερα!!

Σιγὰ σιγὰ, ἀφοῦ συνιστοῦν σεβασμὸν εἰς τὸν καρνάβαλον², φόβος ὑπάρχει νὰ τὸν βάλουν καὶ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας. Καὶ πολλὰ ἄλλα ἔχουν σκοπὸν νὰ ποιήσουν.

Ἄλλ' ὁ διασκεδάζων βουλὰς ἀνόμων⁶, ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν⁷ θὰ ἐπιβλέψῃ καὶ ἐπ' αὐτοὺς καὶ θὰ ἐπιβρέ-

ξη ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα καταγιγίδος⁸, καὶ θλίψις καὶ στενοχωρία παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ κακόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι⁹ καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ πάσης φυλῆς καὶ καταστάσεως.

Λοιπὸν αὐτοὶ οἱ μεγάλοι καὶ τρανοί, οἱ ψευδῶς τιτλοφορούμενοι ὡς ἀλάθητοι καὶ παναγιώτατοι, φουσκωμένοι ἀπὸ ἐωσφορικὴν ὑπερφηάνειαν, ἐχθροὶ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τῶν πιστῶς ἀκολουθούντων τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν καὶ τὰς Ἀποστολικὰς καὶ Πατρικὰς Παραδόσεις, ἐπόμενον νὰ μᾶς πολεμήσουν, νὰ ἐξασκήσουν βίαν, ἀλλὰ ἡμεῖς νὰ μένωμεν στερεοὶ εἰς τὴν πίστιν, νὰ μὴ φοβηθῶμεν ἐκ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων. Ἄς φάλλωμεν τό: “Μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός, γινώτε ἔθνη καὶ ἠττᾶσθε, ὅτι μεθ’ ἡμῶν ὁ Θεός...”¹⁰. Οὗτοι, ὡς πομφόλυγες, θέλουν διαλυθῆ καὶ ὡσεὶ χνοῦς θέλουν ἀνεμολικμισθῆ καί, ὡσεὶ σκευὴ κεραμέως¹¹, θέλουν συντριβῆ ἀπὸ τὸν κραταῖον καὶ δυνατὸν ἐν πολέμοις Κύριον τῆς δόξης¹².

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, τὸ στόμα τοῦ Χριστοῦ παραγγέλλει: “Μὴ συγκοινωνῆτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκοτίου, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε”¹³.

Εἰς περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας περιφρονεῖται καὶ ὑβρίζεται ἡ Ἁγία Ὁρθόδοξος Πίστις ἡμῶν ἐπιτρέπεται ἔλεγχος ἀκόμη καὶ θυμὸς δίκαιος δικαίωτατος, ἀπαγορεύεται δὲ ἡ σιωπή¹⁴.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἔλεγχος νὰ γίνεται μὲ διάκρισιν καὶ σύνεσιν ὄχι μὲ ταραχὴν καὶ θυμὸν ὑπερβολικόν· νὰ γίνεται μὲ θυμὸν θεϊκόν, διότι καὶ ὁ Θεὸς μᾶς λέγει, “μάθετε ἀπ’ ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ”¹⁵ ...

Πολλάκις θυμοῦται [ὁ Θεὸς] κατὰ τῶν ἀσεβῶν καὶ βλασφημῶν, τῶν αἰρετικῶν, τῶν ὑπερφηάνων, τὸν ὁποῖον θυμὸν φοβούμενος ὁ Προφήτης Δαβὶδ ἔλεγε: “Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ Σου ἐλέγξης με, μηδὲ τῇ ὀργῇ Σου παιδεύσης με”¹⁶.

Τώρα ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι μέγας, διότι οἱ ἁμαρτωλοὶ εἶναι εἰς ὅλον τὸν κόσμον· τὸν συγκρατεῖ ἡ Παναγία καὶ οἱ Ἅγιοι Πάντες μὲ τὰς προσευχὰς των καὶ δεήσεις ὑπὲρ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ μερικοὶ ἐκλεκτοὶ εἰς τὰς Μονὰς καὶ εἰς τὸν κόσμον, ὡς γράφει ὁ Ὁδοιπόρος εἰς ὀπτασίαν του¹⁷. ἀλλ’ ἔως πότε; ἔως ἂν ἐρημωθῶσι πολλαὶ πόλεις παρὰ τῷ μὴ κατοικεῖσθαι ὑπὸ ἀνθρώπων...

Μετὰ πατρικῆς ἀγάπης καὶ εὐχῶν
† Ἀρχιμανδρίτης Φιλόθεος Ζερβάκος»

* * *

Β'.

Καθηγούμενον

Ι.Μ. Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους

Ἀρχιμ. Βησσαρίωνα

Ἐν Πάρῳ 22α Φεβρουαρίου 1971

«...Πιστεύω καὶ ἐλπίζω, ὅτι ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν, ὁ κραταῖος καὶ δυνατὸς ἐν πολέμοις¹², πάντας τοὺς πολεμοῦντας τὴν Νύμφην Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν¹⁸, τὴν καθαρὰν καὶ ἄσπιλον, τὴν ὁποῖαν περιποιήσατο μὲ τὸ Τίμιον Αἷμα Του¹⁹, θὰ τοὺς συντρίψῃ ὡς σκεύη κεραμέως¹¹ καὶ θὰ διαφυλάξῃ καὶ διασώσῃ Αὐτὴν καθαρὰν. Ὑμεῖς δὲ οἱ ἐναπολειφθέντες στήτε καλῶς, στήτε μετὰ φόβου, στήτε ἀνδρείως καὶ μὴ κλίνετε γόνυ εἰς τὸν ἀντίχριστον Πάπαν καὶ εἰς τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ φιλοπαπιστὰς οἰκουμενιστάς, Ἀθηναγόραν²⁰, Ἀμερικῆς Ἰάκωβον³, Χαλκηδόνοιο Μελίτωνα² καὶ λοιποὺς δειλοὺς καὶ προδότας. Στήτε μέχρι τέλους, μέχρι θανάτου, ἵνα λάβητε τὸν ἄφθαρτον στέφανον²¹ ἐν Οὐρανοῖς...

Ἐν Ἱερομονάχοις ἐλάχιστος

† Ἀρχιμανδρίτης Φιλόθεοιο Ζερβάκοιο»

* * *

Υ'.

29η Ἰουνίου 1930

«...Ἐγγραφα καὶ ἐκ δευτέρου εἰς τὸν Πατριάρχην²², ἀλλ' οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις· ἐὰν καὶ αὐτὸς ἔχη συμπαρασυρθῆ ἀπὸ τὸ ρεῦμα τοῦ νεωτερισμοῦ, ἀλλοίμονον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν!

Κατ' αὐτὰς ἐπρόκειτο νὰ συνήρχετο Προσύνδοιο ἐν Ἀγίῳ Ὁρει²³. Ἄδηλον τί θὰ συζητήσῃ. Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς φωτίσῃ εἰς τὸ καλόν, διότι ἀπὸ τὸν κληρὸν καὶ ἰδίως ἀπὸ τοὺς πλείστους τῶν Ἀρχιερέων ἡ Ἐκκλησία κινδυνεύει...».

(*) Περιοδ. «Ὁ Ὁσιοιο Φιλόθεοιο τῆς Πάρου», ἀριθ. 13/Ἰανουάριοιο -Ἀπρίλιοιο 2005, σελ. 181-184, σελ. 184-185, σελ. 138, Θεσσαλονίκη. Ἐπιμέλεια ἡμετ.

1. Ὁ Ὁσιώτατοιο Γέρων εἶχε ὑποβάλλει «μῆνυσιον» στὴν Ἱερά Σύνοδο, ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Ἱερωνύμοιο Κοτσῶνη (1967-1973, † 1988), τὸν Ἰούλιο τοῦ

1970, κατὰ τῶν Ἀθηνᾶγορου, Μελίτωνος καὶ Ἰακώβου, ἐπὶ «*ἀντορθόδοξοις ἐνεργείαις καὶ διδασκαλίαις*».

(Βλ. ἐφημερ. «*Ὁρθόδοξος Τύπος*», ἀριθ. 121/10.6.1970, σελ. 4· ἀριθ. 122-123/1 καὶ 20.7.1970, σελ. 1 καὶ 4).

2. **Μελίτων Χατζῆς** († 27.12.1989), μητροπολίτης Χαλκηδόνος, ἀπὸ Ἰμβρου καὶ Τενέδου, εἶτα Ἡλιοπόλεως καὶ Θείρων, τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως· βετεράνος Οἰκουμενιστῆς· «*ἐσφράγισε τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνηση*» κατὰ τὴν περίοδο 1965-1990· ἡ *φωνή* τοῦ Ἀθηνᾶγορου, κυριολεκτικὰ ὁ «*πρῶτος μετὰ τὸν ἕνα*», δηλαδὴ τὸν οἰκουμενιστὴ πατριάρχη· κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ θέματος τῆς *Ἄρσεως τῶν Ἀναθεμάτων* τοῦ 1054 στὴν πατριαρχικὴ Σύνοδο, ὑπήρξε ὁ εἰσηγητὴς τῆς *Ἄρσεως* (τὴν 5.7.1965 εἶχε συναντηθῆ κατ' ἰδίαν μὲ τὸν Πάπα Παῦλο ζ' γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ) καὶ μετεἶχε στὶς σχετικὰ συσκέψεις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς στὸ Φανάρι (21-22.11.1965)· «*προέστη τῆς πατριαρχικῆς ἀντιπροσωπείας παραλαβὼν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Ρώμης Παύλου ζ' τὴν 7ην Δεκεμβρίου 1965 τὴν πράξιν τῆς ἄρσεως τοῦ ἀναθέματος ἐν πλήρει ἐπισήμῳ συνεδρίᾳ τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου*»· Γέρων, χειραγωγὸς καὶ ἐμπνευστὴς τοῦ διαδεχθέντος αὐτόν, ὡς Χαλκηδόνας, ἀπὸ Φιλαδελφείας (1973 ἔ.) Βαρθολομαίου Ἀρχοντῶνῆ (Ἰανουάριος 1990) καὶ εἶτα πατριάρχου (1991 ἔ.).

■ Ὁ Χαλκηδόνας Μελίτων, τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς τοῦ 1970, στὸν μητροπολιτικὸ Ναὸ τῶν Ἀθηνῶν, εἶχε ἐκφωνήσῃ κήρυγμα οἰκουμενιστικὸ καὶ φιλοκαρναβαλικό (!), τὸ ὁποῖο προεκάλεσε σάλον· ὑπεβλήθησαν στὴν Ἱερά Σύνοδο «*μηνύσεις*» ὑπὸ Ἱεραρχῶν καὶ Καθηγητῶν· τὸ θέμα ἀντιμετώπισε «*Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ*».

(Βλ. ἐφημερ. «*Ὁρθόδοξος Τύπος*», ἀριθ. 117/20.3.1970, σελ. 2 [ἀναδημ. ἐκ τῆς ἐφημερ. «*Ἐστία*», 14.3.1970]· σελ. 3 [ἐπιστολὴ Φοιτητοῦ Θεολογίας Π.Δ.]· σελ. 4: «*Μηνύεται ὁ Σεβ. Μελίτων*»· ἀριθ. 118/10.4.1970, σελ. 4: «*Σύσκεψις Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὸν Σεβ. Μελίτωνα*»· ἀριθ. 121/10.6.1970, σελ. 1-2: «*Τί ἀπέγγινεν ἡ μὴνυσις;*»)

3. **Ἰάκωβος Κουκούζης**, Ἀρχιεπίσκοπος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς (1959-1996, † 2005), τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, βετεράνος Οἰκουμενιστῆς.
4. Τὴν 12.5.1970 ἐπεσημαίνετο, ὅτι τὸ τέμπλον τῆς Ἱεράς Μονῆς Ἀσωμάτων-Πετράκη εἶχε ἤδη ἀφαιρεθῆ πρὸ τριμήνου, ἐνῶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1970 ἐγράφετο, ὅτι καὶ ἐξ ἄλλων Ἱερῶν Ναῶν εἶχε ἤδη ἀφαιρεθῆ τὸ τέμπλο.

(Βλ. ἐφημερ. «*Ὁρθόδοξος Τύπος*», ἀριθ. 122-123/1 καὶ 20.7.1970, σελ. 5 [Ἐπιστολὴ 12.5.1970]· ἀριθ. 125/1.9.1970, σελ. 2: «*Καὶ πάλιν τὸ τέμπλον*» [ἐφ' ἐξῆς σειρὰ σχετικῶν ἀρθρῶν]· ἀριθ. 126/20.9.1970, σελ. 1: «*Πρὸς Νέαν Εἰκονομαχίαν*»)

5. Ταῦτα ὄντως συνέβησαν ἐπὶ τοῦ καινοτόμου ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου, κατηγγέλθησαν δὲ καὶ ἐσχολιάσθησαν ἐπανειλημμένως ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τύπου.
- Βλ. ἐνδεικτικῶς: ἐφημερ. «*Ὁρθόδοξος Τύπος*», ἀριθ. 122-123/1 καὶ 20.7.1970: «*Ὁρθόδοξοι Ἱεράρχαι Μνημονεύουν τὸν Πάπαν*»· «*Εἰς Ἀθήνας εἴκοσι παπικοὶ κοινωνοῦν εἰς Ὁρθόδοξον Ναόν*»· ἀριθ. 126/20.9.1970, σελ. 1: «*Πρὸς Νέαν Εἰκονομαχίαν*».

6. Πρβλ. Ψαλμ λβ' 10· Ἦσ. η' 10.
7. Ψαλμ ργ' 32.
8. Πρβλ. Ψαλμ. ι' 6.
9. Πρβλ. Ρωμ. β' 9.

10. Πρβλ. Ἰσ. η´ 9-10.
11. Πρβλ. Ψαλμ. β´ 9.
12. Πρβλ. Ψαλμ. κγ´ 8-10.
13. Ἐφεσ. ε´ 11.
14. Πρβλ. Ὁσίου Θεοδώρου Στουδίτου: «Ἐντολὴ γὰρ Κυρίου μὴ σιωπᾶν ἐν καιρῷ κινδυνευούσης Πίστewς. Λάλει γάρ, φησί, καὶ μὴ σιώπα».
(PG τ. 99, στλ. 1321AB/Ἐπιστ. ΓΑ´, E.L.I)
15. Ματθ. ια´ 29.
16. Ψαλμ. ς´ 2· λζ´ 2.
17. «Ὁδοιπόρος» εἶναι αὐτὸς οὗτος ὁ Ὁσιώτατος Γέρων Φιλόθεος, ὁ ὁποῖος συνέγραψε, ὡς γνωστόν, τὸ αὐτοβιογραφικὸ βιβλίο: «Ὁ Ὁδοιπόρος», ὅπου ἐξιστοροῦνται πολλὰ καὶ θαυμαστά, ἀποκαλύψεις, προσευχές, δοκιμασίες. Ἦταν 63ῶν ἐτῶν ὁ Γέρων Φιλόθεος ὅταν ἔγραψε τὸν «Ὁδοιπόρον».
18. Πρβλ. Ἀποκαλ. κα´ 2 καὶ 9, κβ´ 17.
19. Πρβλ. Πράξ. κ´ 28.
20. Ἀθηναγόρας Α´, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (1948-1972, † 1972).
21. Πρβλ. Ἰακ. α´ 12· Α´ Πέτρ. ε´ 4· Ἀποκαλ. β´ 10.
22. Φώτιος Β´, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως (1929-1935, † 29.12.1935)· ἔδωσε ὠθησι στὴν ἰδέα συγκλήσεως μιᾶς *Πανορθοδόξου Συνόδου*, τὴν ὁποία ὠρίζε τὴν 19.6.1932 στὸν Ἅγιον Ὄρος, ἀφοῦ εἶχε προηγηθῆ ἡ *Προκαταρτικὴ Ἐπιτροπὴ* (1930). Βλ. ἐπομένην ὑπόσημ.
23. Στὸ λεγόμενον *Πανορθόδοξο Συνέδριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως* (1923), ἐπὶ πατριάρχου Μελετίου Μεταξάκη, εἶχε τεθῆ τὸ θέμα συγκλήσεως *Πανορθοδόξου Συνόδου* κατὰ τὸ ἔτος 1925, ἐπὶ τῇ 1600ῃ ἐπετειῷ τῆς Α´ Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου· ἔλλειψαι χρόνου προετοιμασίας, ἡ σύγκλησις ἀνεβλήθη· νέα πρότασις γιὰ τὸ 1926 ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Βασιλείου Γ´, δὲν τελεσφορεῖ ἐν τῷ μεταξὺ ἐκρίθη σκόπιμο νὰ ὀργανωθῆ πρωτίστως μία *Προσύνodos*, ὡς προπαρασκευαστικὴ τῆς *Πανορθοδόξου ἢ Μεγάλῃς Συνόδου*· τελικῶς, τὸν Ἰούνιον τοῦ 1930, συνήλθε ἡ *Προκαταρτικὴ Ἐπιτροπὴ* στὴν Ἱερὰ Μονὴ Βατοπεδίου Ἀγίου Ὄρους.
  - Ὁ Ὁσιώτατος Γέρων Φιλόθεος εἶχε ὑπ´ ὄψιν τοῦ τὴν *κινητικότητα* αὐτῆ, ἡ ὁποία εἶχε ὡς κέντρο τὴν καινοτόμο Κωνσταντινούπολι καὶ προοπτικὲς σαφῶς οἰκουμενιστικῆς· πλήρης ἀνησυχίας, ἀλλὰ καὶ ζήλου πατερικοῦ, συνέταξε ἕνα βιβλιάριο κατὰ τὸ ἔτος 1926, μὲ τίτλο: «*Ἡ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Προσύνodos. Ἀνασκευὴ τοῦ προγράμματος αὐτῆς*», τὸ ὁποῖο πρόκειται νὰ παρουσιάσωμε στὸ παρὸν *Ἀφιέρωμα*.
  - Εἶναι ἀξιοσημείωτον, ὅτι ὁ ἀείμνηστος Γέρων Δανιὴλ ὁ Κατουνακιώτης (1843-1929) εἶχε ἐπίσης ἀνησυχῆσει μὲ τὴν προοπτικὴ μιᾶς *Οἰκουμενικῆς Συνόδου*, ἡ ὁποία θὰ εἰσηγάγε καινοτομίες· καρπὸς τῶν ἀνησυχιῶν τοῦ αὐτῶν ἦταν ἡ σύνταξις ἐκ μέρους τοῦ ἐνδὸς κριτικοῦ ὑπομνήματος μὲ τίτλο: «*Φωνὴ ἐξ Ἀγίου Ὄρους διὰ τὴν προσεχῆ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον*» (6/19.5.1925), ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐν καιρῷ εὐθέτω θὰ ἐπανέλθωμε.